

FÖRDJUPNINGSTEMA HEDER

Maria 4 år

På förskolan Tjäderns innegård är det varmt och barnen som leker på gården är trötta och svettiga. Lina sätter på vattenspridaren för lite vattenlek.

När Lina möter Marias mamma nästa morgon är mamma Sofia väldigt upprörd. Hon har fått veta att Maria som är fyra år lekt "nästan naken" som hon uttrycker det. Ina berättar för Sofia att barnen haft tröja och underbyxor på sig under leken i vattnet. Men mamma Sofia menar att Maria inte får vara med i den här typen av lekar som kräver bad- eller underkläder om det finns pojkar och manliga vuxna i närheten. Lina vet inte hur hon ska bemöta Sofias upprördhet och vad hon ska säga till henne där och då. Eftersom det är morgon, och lite stressigt då flera barn ska lämnas på förskolan, så avslutar hon samtalet med att de får prata om saken vid ett senare tillfälle. För Lina som nyligen börjat på Tjädern är det här en ny erfarenhet. Föräldrarna har alltid varit trevliga och hon har inte tidigare hört dem säga något om vad Maria inte får göra eller som i det fallet ha åsikter om vissa aktiviteter.

När Lina återger situationen för kollegan Markus så berättar han att det inte är första gången som Marias föräldrar ställer krav på förskolan och pedagogerna. När Maria var liten och hade blöjor fick han inte byta på henne. Föräldrarna ville att det enbart skulle vara kvinnliga pedagoger som fick ta hand om blöjbytet, och när Maria blev större skulle detta även gälla vid toalettbesök.

Då, för tre år sedan hade föräldrarnas krav diskuterats på APT. Men trots att det hade funnits en enighet i personalgruppen att detta inte var acceptabelt så hade det varit svårt att hitta en lösning.

Markus berättar att han när han själv valde att inte längre byta blöjor på Maria så upphörde diskussionen både på förskolan och hos föräldrarna. Det blev en praktisk lösning även om arbetsgruppen fortfarande såg föräldrarnas åsikter som problematiska.

FÖRDJUPNINGSTEMA HEDER HANDLEDNING SCENARIO

Maria 4 år

Det här scenariot inleds på förskolan Tjädern där Lina har ordnat vattenlek för barnen eftersom det är en varm sommardag. Vattenleken har upprört Marias mamma. Pojkar som varit med i leken och manliga pedagoger som var med barnen på utegården har, enligt mamma Sofia, sett Maria i tunn tröja och trosor. Detta kan inte föräldrarna tillåta och Maria får inte delta i aktiviteter som kräver en lättare klädsel.

När Lina diskuterar situationen med en kollega så framkommer det att föräldrarna även tidigare har ställt krav på hur förskolans arbetar. Då handlade det om att manliga pedagoger inte skulle få genomföra vissa arbetsuppgifter. Föräldrarnas krav på verksamheten har tidigare lösts genom att förskolan ändrat sina rutiner.

Kursdeltagarna ska reflektera och diskutera scenariot i berättelsen om Maria utifrån tema 1, vad är våld mot barn och barnmisshandel här med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck.

SYFTE OCH MÅL MED SCENARIOT

Syftet med att diskutera det här scenariot är att deltagarna ska

- få tillämpa sin inhämtade kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck och hur det kan komma till uttryck inom förskolans verksamhet.
- dela med sig av och diskutera sina egna erfarenheter och kunskap om liknande situationer från förskolan.

Handledning för dig som utbildningsledare

Målet med scenariot om Maria är att ge deltagarna möjlighet att diskutera hur de uppfattar och tolkar den situation som har sin start i Marias deltagande i vattenleken på gården. Det handlar dels om att föräldrarna utsätter Maria för hedersrelaterat våld och förtryck, dels om hur verksamheten ska bemöta och agera på krav som går emot förskolans värdegrund.

Frågor som kan diskuteras är vad det är som kan tyda på att Maria är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck. Vad är det i föräldrarnas krav som visar på uppfattningar och värderingar som kan kopplas till att Maria lever i en familj med hedersrelaterade normer?

För dig som utbildningsledare kan det vara bra att känna till vad det är i berättelsen som visar på att Maria lever i en familj med hedersrelaterade normer. Det finns starka föreställningar om att flickors kroppar är sexualiserande. De får därför inte visa för mycket hud för någon av det motsatta könet. Exempel på detta är när

- Maria i samband med lek inte får visa delar av sin kropp för pojkar och de manliga pedagogerna. Detta begränsar Marias liv på förskolan.
- Manliga pedagoger inte får göra blöjbyte eller vara med vid toalettbesök, vilket hindrar förskolepersonal att utföra sina arbetsuppgifter.

I det här scenariot förbjöd inte föräldrarna att Maria leker eller är i samma rum som pojkar. Men för förskolepersonal kan det vara bra att veta att även sådana förbud kan förekomma. Åldern har betydelse och ju äldre flickorna är desto större krav på begränsningar på exempelvis klädsel och samvaro med barn och vuxna av motsatt kön. Flickor i förskoleåldern kan också behöva bära slöja.

Så här kan du leda diskussionen

FÖRBEREDELSE

Förbered dig genom att läsa igenom nedanstående förslag. Välj ut de frågor som du tycker är mest intressanta och viktiga för dina deltagare, och som blir lagom för den tid som ni har till förfogande. Fundera på om du ska dela upp deltagarna i mindre grupper och hur dessa i så fall ska se ut. Tänk också efter om du tror att det är viktigt att smågrupperna återkopplar gemensamt efter diskussionen och planera hur lång tid varje moment får ta.

INTRODUCERA UPPGIFTEN OCH VÄLJ DISKUSSIONSUPPLÄGG

Börja med att läsa scenariot, antingen högt eller att var och får läsa själva. Du kan sedan välja mellan att be gruppen fritt reflektera över berättelsen eller ge dem specifika frågeställningar/frågor att diskutera. Det är också viktigt att fundera över om du vill att de själva ska identifiera att det handlar om hedersrelaterat våld och förtryck.

Se förslag 1. Du hittar olika teman på frågor under nästa rubrik.

OLIKA FRÅGESTÄLLNINGAR ATT DISKUTERA

Förslag 1

- Vad handlar det här scenariot om?
- Är Maria utsatt för någon form av våld?
- Vad skulle det i så fall kunna handla om för våldsform

Förslag 2

- Vad kan vara tecken på hedersrelaterat våld och förtryck:
- Finns det några tecken på maktutövning från föräldrarnas sida
- Går det att få någon uppfattning om vilka attityder och vilken syn på barn, kvinnor och män som finns i berättelsen
- Går det att få någon uppfattning om vilka värderingar som råder i familjen?
- Om dessa värderingar inte är detsamma som förskolan, hur kan ni tänka kring det?
- Har någon av er erfarenhet av liknande situationer?

Förslag 3

Låt deltagarna diskutera fallet utifrån ett barnrättsperspektiv. Föreslå följande frågor:

- Marias röst saknas i filmen, men hur kan ett barn uppleva den här situationen?
- Vem har rätt att bestämma vad Maria får delta i för aktiviteter

- o Maria, förskolan eller föräldrarna?
- o Vems värdegrund ska gälla? Förskolan eller föräldrarna?
- Ska pedagogerna gå föräldrarna till mötes? Det skulle kunna innebära att Maria inte får delta i vissa av förskolans aktiviteter?
- Ska eller kan pedagogerna försöka finna på lösningar som att exempelvis låta Maria vara påklädd i aktiviteter som kräver tunnare klädsel eller badkläder?
- Har någon av er erfarenhet av liknande situationer?

Förslag 4

Föräldrarnas krav på verksamheten har tidigare lösts genom att Markus valde att inte byta blöja eller hjälpa till vid toalettbesök. Föreslå följande frågor:

- Var det rätt att tillgodose föräldrarnas krav genom att ändra förskolans rutiner
- Diskussioner hade tidigare förekommit i arbetsgruppen om föräldrarnas krav men inget hände. Vad kan det bero på?
- Vad har rektor och ledning för ansvar för att lösa situationen?
- Har situationen förändrats? Ska det ses som mer allvarligt att föräldrarna begränsar Marias liv på förskolan, än tidigare då det handlade om begräsningar av en pedagogs arbetsuppgifter.
- Har någon av er erfarenhet av liknande situationer?

Förslag 5

Deltagarna kan fundera på vad som händer om en arbetsgrupp har olika uppfattningar om situationen med Maria och – hur kan de komma vidare? Hur kan de tänka för att få samarbetet att fungera?

FÅNGA UPP DELTAGARNAS DISKUSSIONER OCH LED DEM MOT UPPGIFTENS SYFTE OCH MÅL

Var tydlig med att diskussionerna ska handla om hedersrelaterat våld och förtryck vad det kan vara och hur det kan ta sig i uttryck. Be deltagarna att stanna upp om du märker att diskussionerna till exempel börjar handla om att göra en orosanmälan till socialtjänsten eller annat som tar bort fokus från det här temat. Det är viktiga frågor som de gärna kan skriva ner och ta med till tematräff 3 och 4 som kommer att handla om bemötande och agerande.

AVSLUTA DISKUSSIONEN

Avsluta gärna diskussionen med att göra en runda så att alla i gruppen kommer till tals. Du kan be var och en att lyfta en sak som de tar med sig från diskussionen om scenariot tillbaka till arbetet på förskolan.